

Лабораторна робота №15

Дослідження механічних зв'язаних коливань

Мета: визначити основні параметри зв'язаних
коливань механічної системи

Бригада та обладнання: коливна система, секундомер

Теор. відомості:

Реальні мех. коливання здійснюються за
належності сил опору середовища. Тому з часом
коливання згасають. Сила опору середовища
переважно пропорційна швидкості руху тіла, що
здійснює коливання:

$$F_{\text{оп}} = -r\dot{x},$$

де r - коеф. опору середовища, а знак "-" вказує
на протилежний до швидкості напрям.

Якщо, де пружинного механізму можна записати

$$m\ddot{x} + F_{\text{оп}} - F_{\text{пр}} = 0$$

$$m\ddot{x} + r\dot{x} + kx = 0$$

$$m\ddot{x} + r\dot{x} + kx = 0$$

Позначивши $\frac{k}{m} = \omega_0^2$, $\frac{r}{m} = 2\beta$ (β - коеф. згасання)
маємо диф. рівняння згасаючих коливань:
$$\ddot{x} + 2\beta\dot{x} + \omega_0^2 x = 0$$

При $\omega_0 > \beta$ розв'язком цього рівняння є рівняння:
$$x = A_0 e^{-\beta t} \cos(\omega t + \varphi_0)$$

Воно описує гармонічні коливання з цикліч.
частотою $\omega = \sqrt{\omega_0^2 - \beta^2}$ і змінною у часі амплітудою
 $A(t) = A_0 \cdot e^{-\beta t}$, при початковій амплітуді A_0

Період коливань: $T = \frac{2\pi}{\sqrt{\omega_0^2 - \beta^2}}$

Декремент: $D = \frac{A_n}{A_{n+1}} = e^{\beta T}$

Логарифмічний декремент: $\lambda = \ln D = \beta T$

Час релаксації τ - час за який амплітуда коливань
зменшується в e разів. Коеф. згасання - фіз. величина
одержана до часу релаксації: $\beta = \frac{1}{\tau}$

N_e - число коливань за яке N -те коливань зменш. в e разів.

так що $\tau = N_e T$, $\lambda = \beta T = \frac{T}{\tau} = \frac{1}{N_e}$

Отже, лог. декрем. - б. фіз. величина одержана до N_e

Добротність системи: $Q = 2\pi \frac{E}{\Delta E I} = \frac{\pi}{\eta} = \pi N_e$

Таблиця

Заспокоєні політронні	N°	t, c	T, c	$\Delta T, c$	n_2	Δn_2	n_3	n_4
	1	18,6	1,86	0,01	16	1	26	31
	2	18,7	1,87	0,02	14	1	25	29
	3	18,3	1,83	0,02	16	1	26	30
	ср.	18,5	1,85	0,02	15	1	26	29
різні	N°	t, c	T, c	$\Delta T, c$	n_2	Δn_2	n_3	n_4
	1	18,9	1,89	0	8	1	11	16
	2	18,8	1,88	0,01	7	0	9	15
	3	19,0	1,90	0,01	7	0	10	16
	ср.	18,9	1,89	0,01	7	0	10	16

Заспокоєні політронні	β, c^{-1}	$\Delta \beta, c^{-1}$	$\delta \beta, \%$	λ	Q
	0,025	0,002	8%	0,044	71,4
різні	0,052	0,0003	0,58%	0,073	43

$\beta_n = \frac{\ln 2}{15 \cdot 1,85} \approx 0,025$ Точка зупинки:

$$\Delta \beta_n = \left(\frac{1}{15} + \frac{0,02}{1,85} \right) \cdot 0,025 = 0,002$$

$$\delta \beta_n = \frac{\Delta \beta_n}{\beta_n} = \frac{0,002}{0,025} = 0,08 = 8\%$$

$$\lambda_n = \frac{f_n(0,02) - f_n(0,01)}{0,01} = 0,044$$

$$Q_n = \frac{\pi}{0,044} = 71,4$$

$$\beta_r = \frac{\ln 2}{7 \cdot 1,89} = 0,052$$

$$\Delta \beta_r = \left(\frac{0}{7} + \frac{0,01}{1,89} \right) \cdot 0,052 = 0,0003$$

$$\delta \beta_r = \frac{0,0003}{0,052} = 0,0058 = 0,58\%$$

$$\lambda_r = \frac{f_r(0,02) - f_r(0,01)}{0,01} = 0,073$$

$$Q_r = 4 \frac{\pi}{0,073} = 43$$